

Leta 1897.

Stranke	Število poslancev	Stranke	Število poslancev
Čehi in češki veleposestniki	79	Krščanski socijalisti	30
Nemški naprednjaki, liberalci in ustavov. veleposestniki	77	Jugoslovani	29
Poljaki, poljska narodna stranka in Stojalovskija pristaši	67	Italijani	19
Nemški nacionalci	43	Socijalni demokrati	14
Konservativni klerikalci, srednja stranka moravskih veleposestnikov in katoliška narodna stranka	43	Rusini	11
		Rumuni	6
		Schönererijanci	4
		Socijalni politik	1
		Demokrat	1

Za ogerske dežele je državni zbor v Budapešti in se deli v zbornico velikašev (magnatov) in zbornico poslancev (reprezentantov).

Člani velikaške zbornice so vsi nadvojvode, katoliški in pravoslavni nadškofje in še nekateri drugi odlični duhovniki, več psvetnih velikašev ali magnatov, reški guverner, predsednika kraljeve kurije, predsednik kraljevega sodnijskega stola v Budapešti, ogerski veliki župani in tri poslanci hrvatsko-slavonskega deželnega zbora.

Zbornica poslancev šteje 452 poslancev, in sicer volijo mesta 81, županije 332 poslancev, 39 poslancev pa je iz trojedne kraljevine. Hrvatski poslanci pa glasujejo le o onih rečeh, ki so skupne Ogerski in trojedni kraljevini. (Dalje prih.)

Drugo berilo in slovnica za občje ljudske šole.

Sestavila M. Josin in E. Gangl, učitelja v Ljubljani. — V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg 1897. — Cena vezani knjigi 80 h. — Pred menoj leži lepa knjiga, kakoršne smo krvavo potrebovali in katero sem vspricho tega pregledal z zanimanjem od prve do zadnje strani in hkratu napisal o njej nekoliko opazk, ki sem jih obljubil „Učit. Tovarišu“. — Evo jih! — Berilo je nadaljevanje Žumer-Razingerjevega „prvega berila in slovnice“, katero je bilo svoj čas vsaj deloma zamašilo veliko vrzel, zevajočo med „Abecednikom“ istih pisateljev in starim „drugim berilom in slovnico“, izišlim na Dunaju v „cesarski kralj. zalogi šolskih knjig.“ No, zdaj je ta vrzel popolnoma zadelana vsaj kar se tiče stavka: „od lahkega k težkemu“, kajti staro berilo je hipoma brezpomembno in prepričan sem, da se odpravi v kratkem iz ljudske šole, na čemur bode deloval gotovo vsak praktični učitelj takoj, ko dobi to novo berilo potrjenje.

Josinovo in Ganglovo berilo obsega skupine: I. Zabavi in pouku. — II. Cerkev, šola in dom. — III. Letni časi. — IV. Priroda. — V. Dom in svet: A. Zemljepisje; B. Zgodovina. V dodatku je pridejana: VI. Slovnica, obsegajoča 52 strani. — Že iz dozdej povedanega je razvidno, da smatram berilo ustrezajočim vsem zahtevam, ker se naslanja na vse pedagoške zahteve, ker je urejeno popolnoma po pravih učnega črteža, ker je pisava v njem jednotna in ker je poslednjič tudi lično opremljeno in prijetno očem, torej tudi dobro v zdravstvenem oziru. — Naj se mi torej ne zamerijo nekatere, morda subjektivne, toda dobrohotne opazke. Po mojem menenju naj bi si bilo razdelilo berilo samo na te-le skupine: I. Zabavi in pouku; — II. Priroda; — III. Dom in svet: A. Zemljepis; B. Zgodovina; — IV. Slovnica. — Prva skupina: „Zabavi in pouku“ naj bi obsegala tudi zdanjo II. (Cerkev, šola in dom) in III. (Letni časi) skupino. To bi bila tedaj največja skupina (ker se največ potrebuje) in uredila naj bi se bila po Neumannovi metodi, katera se mi vidi najboljša v ljudsko-šolskih berilih.*) Ker bi bila pa na tak način tvarina za to skupino preobširna, naj bi se bili sprejeli v njo samo zares najboljši prozaiški in poetiški sestavki, ki imajo takozvani estetični moment. Vidi se mi namreč, da sta bila gospoda sestavitelja v tem vse premalo izbirčna in sta sprejela v svoje berilo tudi dokaj sestavkov zelo majhne, ali celo nikake veljave. Nočem jih tukaj navajati imenoma, da ne bi se čutil morda kdo žaljenega, ker to ni namen te moje ocene. — Mislím, da bi postalo na tak način berilo še bolj pregledno in učitelju, kakor tudi učencu večje vrednosti. S tem seveda nikakor nisem ovrgel uredbe, kakoršno sta izbrala gg. Josin in Gangl; samo manj srečno jo sodim! — V drugi skupini: „Priroda“ in v tretji (po mojem): „Dom in svet“ bi bil jaz izpustil vse poetiške sestavke in razne „pregovore“ in bi jih uvrstil, kolikor jih je kaj vrednih, v I. skupino, ker nikakor ne pojnim, čemu naj krađejo prostor v imenovanih dveh skupinah, katere bi si bile na tak način lahko razširile z boljšim zrnjem. — Razume se samo ob sebi, da te moje opazke nikakor niso namenjene v to, da bi zmanjševale vrednost novega berila, ker le predobro vem, s kakimi težavami sta se imela boriti sestavitelja in ker je kritikovati pač veliko lažje, kakor pa kaj dobrega iztakniti in urediti, ampak naj še jedenkrat zatrdim, da bode to berilo prav gotovo doseglo svoj namen. Posebno pa moram pohvaliti prozaiške sestavke v skupini „Priroda“, saj so

*) Ko je bilo že to napisano, prinesel je „Ljubljanski Zvon“ oceno tega berila. Kakor se vidi, ujema se ta ocena na tem mestu z „Zvonovo“, toda le v tem, da bodi I. del uravnan po „Neumannovi“ metodi. Ostali deli se ne morejo nikakor tako urediti, ker mora obsegati ljudsko-šolsko berilo za nižje razrede tudi potrebne odstavke za realije, kar pri srednje-šolskih berilih ni potrebno, ker so dotična berila odmerjena samo jezikovnemu pouku. *Opom. pis.*

večinoma Erjavčevi. Tudi z zgodovinskimi sestavki se ujemam, dasi bi se jih bilo morda lahko našlo večje število. — Naravnost izvrstno pa je urejeno in podano slovniško gradivo, in prav na tem, zadnjem delu bode vsak učitelj gotovo gg. izdajateljema prav tako od srca hvaležen, kakor jima moram jaz od srca častitati! — Sklepam z željo, da bi se to berilo kar najhitreje razširilo po vseh slovenskih ljudskih šolah!

—nj—

Naši dopisi.

Z Gorenjskega. V potu svojega obraza je zmašil kanonik Kalan svoj zagovor in odgovor na dopis, priobčen v zadnji številki „Učit. Tov.“ Celih pet dni si je revez ubijal glavo, da bi kaj pametnega zvaril, a žal, ni se mu hotelo posrečiti. Edino dobro, kar ima njegov klasičen zagovor, je to, da se mu pozna, da ga je rodila s trudom slaba vest. Odkrito povemo, da smo bili vajeni čitati v „Slov.“ kaj bolj temeljitega in — duhovitega. Pa kaj se hoče; slaba stvar se ne da dobro zagovarjati!

Glavne obtožbe, da je namreč kanonik Kalan prišel v Predoslje hujskat ljudstvo proti učiteljstvu sploh in napram g. nadučitelju D. Česniku posebe, on niti ne taji. In to bodi najpoprej konstatovano!

Kalan se v svojem zagovoru skrbno izogiblje, izraziti s v o j e mnenje o razsodnosti in nerazsodnosti ljudstva v obče. On dobro ve, da bi se pri tem zelo opeknel. Kajti ravno za to Česnikovo trditev bil je sijajen dokaz kat. shod v Britofu pri Predosljah, kjer je kanonik Kalan s svojim govorom nahujskal nekaj nerazsodnih ljudij proti učiteljstvu, da so kar besneli. Kar je v tem oziru pisal „Učit. Tov.“, je vse resnično, in pridemo lahko z imeni dotičnih zasleplencev na dan. Tega nam ne boste utajili! — Sploh pa v dotičnem odstavku Česnikovega govora ni bil slovenski narod niti omenjen, ampak je bilo govorenje le o Ebenhochovi stranki in o tistem ljudstvu, katero zastopa njegova stranka. Kalan pa je iz tega govora namenoma in nalašč iztrgal samo oni odstavek, ki mu je najbolje služil za — hujskanje. O zavednem narodu je molčal. Ravnal se je po geslu: „Namen posvečuje sredstva!“

Postranska opazka v Česnikovem govoru o razsodnem in zavednem ljudstvu torej nikakor ni bila povod Kalanovega hujskanja, ampak le slepilno sredstvo v dosego drugega namena. Povod hujskanja je bila navadna nevoščljivost gospodov à la Kalan zaradi zaupanja, katerega uživa g. nadučitelj Česnik in drugi tovariši njegovi med tamošnjim ljudstvom. Kolikor nam je znano, pridobil si je g. Česnik to zaupanje in veljavo z uspešnim delovanjem v šoli, z ustanovitvijo prepotrebne kmetijske podružnice, pri občinskem odboru in pri raznih drugih prilikah, kjer je vselej pokazal, da mu je na srci korist in blaginja ljudstva. Deloval je vedno v najlepši slogi s tamošnjo duhovščino. Zaslužil si je torej zaupanje s poštenim, resnim delom. Zato se nikakor ne čudimo, da kanonik Kalan s svojim govorom pri razsodnih ljudeh (in teh je bila večina) ni imel uspeha. — Kakor smo že omenili, je bil glavni vzrok hujskanja grda nevoščljivost in ljubosumnost, primešana s skrbjo za — mandat! Edino iz teh razlogov uprizorila se je komedija v Britofu. *Kalanov namen je bil, uničiti veljavo učiteljstva med ljudstvom v Kranjski okolici, pripraviti ga ob narodovo zaupanje, ter vcepiti ljudstvu sovraštvo do šole in učiteljstva!* Potem pa kričite o slabih uspehih nove šole?! Sram Vas bilo! —

Tovariši! Učite se od nasprotnika, posnemajte ga!

Pa oglejmo si zdaj Kalanov zagovor bližje.

Da zakrije nekoliko svoj popolni moralčni poraz, zvoditi hoče Kalan tudi svoje čitatelje na napačen sled z „nerazsodno maso“. Upamo pa, da imajo čitatelji „Slov.“ sami tudi nekaj razsodnosti, ter da bodo sami spoznali, kaj je pravo.